

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP. — UDVARHELYVÁRMEGYE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési díjak: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt. Egy példány ára 8 kr. Papoknak és tanítóknak egész évre 3 frt — Hirdetések és előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Betegh Pál könyvnyomdája) intézendők.
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő: Dr Vajda Emil.
Főmunkatárs: Pogány Kornél.
Társzerkesztők: Solymossi Endre. Embery Árpád.
Kiadó- és laptulajdonos: Betegh Pál.

A lap szellemi részét illető közlemények a főszerkesztőhöz intézendők. Kéziratok nem adatkak vissza. — Hivatalos hirdetések 100 szóig 2 kr, azonfelül minden szó 1 kr, magán hirdetések 3 em.-ként 3 kr-ért közöltetnek. Bélyeg díj külön 30 kr. Nyilttér sora 15 kr. — Hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

T. Olvasóinkhoz.

A »Székely-Udvarhely« cz. közigazgatási, közgazdasági, közmívelődési és szépirodalmi hetilapunk 1896. évi II. évfolyamának utolsó negyedének: december havára nyitjuk meg az előfizetést.

Nem mutatunk rá az önzetlen munkásságra, melyet a közel két éves múlt folyamán alattlapunk, kitűzött czélját híven betartva kifejtett. Tártyilagosan s higgadtan szoltunk hozzá közügyeinkhez, melyek elsősorban székelységünket s anyavárosunkat érdekelték. Ily szolgálatok teljesítése mellett legyen szabad azon kéréssel fordulnunk a nagy közönséghez, hogy szives támogatásával tegye lehetővé székely vármegyénk s anyavárosunk egyetlen lapjának a fönállását s létezését.

Ugy hiszszük, minden székelynek hazafias kötelessége közügyeinknek ez egyetlen organumát segiteni. Az előfizetési ár oly csekély, hogy ez e tekintetben legkevésbé jöhet kifogás alá. Kérjük tehát székely véreinket s általában a nagy közönséget, tegye lehetővé támogatásával e hézagpótló lap létezését és működését.

Előfizetési díjak:

Egész évre	4 frt
Félévre	2 frt
Negyedévre	1 frt
Papoknak és tanítóknak	3 frt
Külföldre egész évre	6 frt

Azon t. előfizetőinket, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, kérjük annak szives kiegyenlítésére, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen. Előfizetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Tisztelettel a kiadóhivatal.

A székely tanoncok.

I.

A Romániába való székely kivándorlás meggátlása czéljából kezdeményezte 1894-ben Lukács Béla volt kereskedelmi miniszter, hogy az állami üzemekhez tanonczokul szegényebb sorsu székely fiuk alkalmaztassanak.

Ezintézkedés valódi jótéteményszámba jött, új, kedvező fordulatot adott a székely ügynek; nem csupán azzal, hogy a szegény székely gyermekek nem fognak ezután „i d e g e n b e n” felnőni, de azon gazdasági szempontból is, hogy az állattenyésztő és háziipart űző székelységet már a közel jövőben átvizsi a magasabb fokú ipari gazdasági életre.

Uj kereset forrásokat nyit meg a fiatal nemzedéknek, mely nemzedék a jövőben a jelen alapjain elpusztulna! Elpusztulna, mert rövid tíz év alatt történt változások: arányosítás, tagosítás, véderdők föltöltése, erdők eladása, kihasználása, regále megváltás oly rohamos egymásutánban történtek, hogy ideje nem volt a kritikus székelynek új kereset forrásokat teremteni. Magára hagyatva nem találta volna meg a jövőt biztosító irányzatot, melyre a volt kereskedelmi miniszter vezette: a székely fiuk ipari kiképzését.

Jövendőjének megmentését ismerte föl a székelység fainak ipari kiképzésében; és akkora mértékben jelentkeztek, hogy már az első évben nem lehetett őket az állami üzemekben elhelyezni; hanem hazai magán és részvénytársasági nagyobb gyárakba is helyeztek el fiukat. A második évben a jelentkezettek száma oly nagy volt, hogy a keresked. miniszter igénybe kellett vegye az Országos iparegyesületet, fölkérvén, hogy a fővárosi s más hazai kézműiparosoknál eszközölje ki, miszerint üzleteikbe tanonczokul székely fiukat vegyenek föl. — És azóta évről-évre fokozottabb mértékben történik ugy a jelentkezés, mint a föl vétel. Szóval benne vagyunk a kedvező, egészséges áramban.

Oly kedvező jövőnek alapjai lesznek ezekben a székelységre lerakva, melyeket jelenleg nem lehet eléggé méltányolnunk. Ép azért kérjük a társadalom vezetőit,

különösen a községi lelkész és tanító urakat, a községi előjáróságokat, vegyék ez ügyet szívökre; ne kiméljenek se szót, se fáradságot a segédkezésben, hogy az oly nagy buzgalommal irányított székely ügy, folyhasson tovább egészségesen. Ne adjunk okot panaszra az intézőknek és ne hozzunk szégyent a székely vérrre, kárt a székely ügyre. Mert nyiltan szólva panasz van, különösen az udvarhelymegyei székely fiukra. Tisztelet az igen számos kivételnek; de panasz van, hogy az udvarhelymegyei székely fiuk: vakok; engedetlenek, szivaroznak, pálinkázanak stb.

Ezelőtt 2 héttel; kiket a kamarai titkár elhelyezett, azok közül 3 visszaugrott, kettő már a megérkezés napján kijelentette, hogy ők nem maradnak stb.

No hát, ez így nincs jól!

Ne rejsük véka alá a valót; mondjuk meg nyiltan, hogy nagy vád terheli a székely szüléket; mert a székely szüle nemcsak elnézi azt, hogy 8—10 éves fugygermeke cigarettázik; de a pálinka ivásba pláne ő maga vezet be. — Ha ennyire gondatlan a szüle, nem szabad szemet hunynunk nekünk: a társadalom vezetőinek. Mindannyiunk szegylene: az a vélemény, hogy az udvarhelymegyei székelyfiuk legtöbbször megvanak azok a rossz tulajdonságok, a melyeket csak a nagyvárosok romlott gyermekeinél láthatunk; sőt annyiban még alantabb általnak a mieink, hogy míg a fővárosi romlott gyermekek simulékonyok, szogálatrakészek, a mieink konfidensek és gorombák.

Buzatermelés és fogyasztás.

(Folyt.)

Az ideai buzatermés tehát, bármennyire kedvezők is voltak a kilátások júniusban: egye leuegy nagyobb buzatermő államban sem felet meg a eményeknek s az ösztermet körülbelül 15% al lehet kevesebbre tenni a múlt évinél. Emellett a kenyeret pótló egyik főbb termékben, a burgo

TÁRCSA.

Szép szavakkal . . .

Szép szavakkal ékes dalban
Mily könnyen lehet
Megrajzolni, megfesteni
Az érzelmeket.

De a hol az érzés maga
Megnyilatkozott:
Nem találunk abban soha
Semmiféle szót.

Butélia.

Kinnt örületes tánczot játszik a sivitó szélvész szelid hócsillagok millióiival; pehelyként ragadja kegyetlen szárnyain, mint felkorbácsolt hullámoszlop a nehéz hadi gályát.

Kandallóm biztató pislogása helyett csak csendriasztó szenvedélyem ég; fejem halálra itélt vágyaim siralomháza lön; sötét, mint a haragvó ég éjszakája s föl-fölvillanó gondolataim szikrájától pillanatnyi lobbót vet terveimnek szalmavára, hogy örök hamvadását lássam, érezzem s kinjától ezernyi jajt libegjen belsöm . . .

Hitvány rongyokra irt tudásra nem szomjazom, nem érdekel már semmi és senki.

Egyedül vagyok és sorsom virasztó, vigasz-

taló társai a néma hold szelid fényének reszkető sugára és te, gondülő nedűnek csillogó csarnoka, oh drága butéliám . . . !

Beléd fojtom minden bánatom, te tartod ébren álmodozásom, te nálad keresek irt megújuló sebemre, te vagy a gyávák lánykérő tolmácsa, te vagy tört reményim kétségbeejtő vergődésének mentő deszkaszála s te vezérelhetsz, egyedül csak te, oh drága butéliám, a mindent felejtő mámor büntetlen karjaiba.

S ládd nem is csoda, hogy tetszel nekem!

Az emberi természet ama sajátos tulajdonsága, hogy a rokonszeny alapján önkénytelen vonzódik kettő egymáshoz, mi köztünk is megvan.

Ha kirakatban látlak és ajkam isteni nedűd nem izlelheti, olyan vagy, mint a plátói szerelem.

Ládd pedig engem is plátói szerelem heve izgat.

Am én valódi után epedek, tudni óhajtom, hogy mily kincset rejt magában átlátszó ablakod.

Pezsgő nem kell, nem szeretőre vágyom; az ó bor asszonyi dédelgetés . . . ah most már értem érzem!

Forrongó nektár vagy, mint az ifju lányka szerelme.

Megizleltelek kétszer, háromszor is; szebb párbeszédet nem alkot a költői szellem, tisztább igazságot nem hirdet a tudós törvénytár, a legár-

tatlanabb kedély sem vall őszintébben, zene nem sir szivfacsaróbban, öröm nem repes magasabban, mint te, ha ajkamra ülve pajzánlodol munkában fáradt idegeimnel. Te festéd álmaim tündérligetés és csalódtam; te kaczerkódtál s én megvagyok csalva; te mennyet ígértél s én a valóság törei közt ébredék újra.

Eh félre a szenteskedéssel; nem emberi lény kinek nincs bátorsága kimondani azt, a mit érez.

Szerettem véghetetlen, eltékozoltam érzéseim legjavát, mind hiába, nem értett meg . . . veretlen ne hagyja Isten, ha meg nem érdemelted, de nem, már kibékültem; átkozza meg majd más helyettem . . .

Jer hát ölembe oh kiapadt butéliám, te leszesz megtépett érzelmeim pusztító árnyéka, beléd temetem keserü fájdalom megkínzott emlékeit: a visszasíró multat, a boldogtalan jelent és a ki játszott jövendő.

Jer hát ölembe, üvegderkad csengésében mintha szüz leányszív dobogását hallanám; jer, sima nyakadra hintem kéjes csókom lehetését; igen . . . a te csókok költői kezdet . . . mámorod a prózai vég . . . jer, kalauzold zord életem roncsait az örök megnyugvás révébe . . . hol már nem fáj semmi . . . mégsem . . . elárulnád zaklatott történetem . . . így ni . . . szilánkokká törlek . . .

.....

nyában, Magyarországon, Ausztriában, Németországban és Oroszországban nagyobb mérvű rohadás lépett fel s ez a körülmény kétségkívül emelni fogja a buza fogyasztás mennyiségét.

A buza termelés és fogyasztás viszonyainak előtűntetése céljából két csoportot kell összeállítanom. Az első csoportba sorozom azokat az országokat, amelyek kivételre is termelnek; a másodikba azokat, amelyek bevételre is szorulnak. Az első csoportnál felmutatom a buza fölösleg mennyiségét; a másodiknál a bevétel által fedezendő hiányt.

I. CSOPORT.

Buza fölösleg métermázsánkat.

Egyesült-Államok	28.9	millió métermázsá.
Oroszország	24.5	"
Magyarország	10	"
Románia	10	"
Bulgária	4.2	"
Kanada	4.2	"
Argentína	6.5	"
Törökország	2.2	"
Algír	1.5	"
Szerbia	0.6	"
Tunisz	0.5	"
Egyiptom	0.1	"

Kelet-Indiának és Ausztráliának ebben az évben semmi fölöslegjük sincs, pedig a múlt évben az előbbi 7.5 millió, az utóbbi 1 millió métermázsát volt képes kivételre fordítani.

A buza fölösleg tehát, azokban az államokban, amelyek kivételre is termelnek, összesen 93.2 millió métermázsát tesz, míg a múlt évben a fölösleg 133.5 métermázsá volt. Ehez számítható még a múlt évről az 1896-97-ik fogyasztási évre átvitt körülbelül 1.5 millió métermázsá raktári készlet is.

II. CSOPORT.

Buza hiány métermázsánkat.

Nagy-Britannia	51	millió métermázsá.
Ausztria	13	"
Németország	11.2	"
Belgium	10	"
Spanyolország	9	"
Franciaország	7	"
Olaszország	5.8	"
Németalföld	4.5	"
Svájc	4.5	"
Portugália	2.5	"
Svédország és Norvégia	1.8	"
Görögország	1	"
Dánia	0.6	"

A bevétel által fedezendő buza hiány tehát összesen 121.9 millió métermázsát tesz ki, míg a múlt évben a hiány 118.2 millió volt.

Már most összehasonlítva a kivételre fordítható fölösleget a bevétel által fedezendő hiánnyal az tűnik ki, hogy az 1896. évi termés-eredmény a fogyasztási szükséglettel szemben 28.7 millió métermázsá hiányt mutat fel, mely hiányt részben az 1895-96-iki fogyasztási évről átvitt raktári készletek, részben a kenyérpótló termények, részben pedig Kelet-Indiának, Argentiniának, Algírának és Egyiptomnak már márciusban bekövetkező aratásai fedezik. Ez utóbbiak természetesen az 1897/98. fogyasztási évek hátrányára.

Ezekből az adatokból az tűnik ki, hogy míg a múlt fogyasztási évről a mostanira mégis csak jött át legalább 1.5 millió métermázsá raktári készlet: a jelen évről a jövőre semmi készlet sem fog átmenni, sőt meg a hiányt is részben a jövő év március havában eszüközöndő aratásoknak kell pótolni. Ebből pedig az a következtetés vonható le, hogy középtermés esetén az 1897-98-ik fogyasztási évre a buza ára emelkedni fog.

Székelly-Udvarhely, 1896. nov. 9.

Szent-Királyi Árpád,
közgazdasági előadó.

Egyesüljünk!

Tudvalevő dolog, hogy ez idők szerint Székelly-Udvarhely polgárságának két olyan egyesülete van, mely egyesületeknek egy és ugyanaz a célja. Ugyanis célja mindkettőnek, hogy a polgárság jól felfogott érdekének szolgáljon. Azaz, hogy rendelkezésük alatt álló eszközökkel előmozdítsák a polgárság közmívelődését; összeegyeztessék a különböző érdekekre vonatkozó nézeteltéréseket. Céljuk, hogy megteremtse azt a meggyőződést, hogy szétforgácsolt erő keveset tehet, míg egyesített erővel oly eredményeket lehet elérni, melyek az egyeseknek és a közjónak is hasznára vannak.

Ezek az egyesületek a Polgári Olvasókör és az Iparos önképző- és betegsegélyező-egyesület. A Polgári Olvasókör régi múlttal dicsekszik. Az Iparos önképző- és betegsegélyező-egyesület ifjabb s épen azért pezsdülő vérral halad előre, napról napra megerősödve, megizmosodva. Létezéséért

küzdenie kell a Polgári Olvasókörnek is, de az Iparos önképző- és betegsegélyező-egyesületnek szintén nagy küzdelmet kell kifejtenie, hogy élhessen. A küzdelemnek még sincs meg az az eredménye, hogy erősödjenek, mert egymást folyamatosan gyengítik. Pedig a polgárságnak jól felfogott érdeke nem azt kívánja, hogy olyan egyesületek szorítsanak meg, mely egyesületek mindennap csak a megélhetéssel küzdenek. Ellenkezőleg. Azt kívánja, hogy a polgárság egyesüljön s együttes munkához fogjon saját érdekéért.

Hogy pedig egyesült erő képes csak eredményt felmutatni, azt talán nem szükséges bővebben bizonyítani. Hiszen látjuk, hogy minden nemesebb cél csak egyesített erő munkája folytán valósul meg.

Mindezeket látta az Iparos önképző- és betegsegélyező-egyesület választmánya s épen azért a két egyesület egygye olvadásának kérdését tárgyalás alá vette s kimondta, hogy a maga részéről jóval látta az egyesülést s azt is határozottan emelte, hogy az egyesülésre megteszi a kezdeményező lépéseket. Az egyesülés szükségességét a következő okok fogják támogatni:

A polgárság hatalmas testületet képezne és jelentős vagyona tehetne szert, a lakás, fűtés, világítás, lapok és szolgák fizetésének megtakarítása által. Mert az említett eszközök kettős használatára és kiadása megszűnne s ugyanazon eszközök fele kiadással ugyanazt a közszolgát, a művelődést szolgáltatná, vagyont megtakarítással, a mi most lehetetlen.

Az egyesült testület a kisiparunk több szolgálatot tehetne s így az egyes kisiparosok érdekét előmozdíthatná. Mert szervezhetne ipartestületet, melynek létesítése jónak bizonyult más városokon.

A köz- és magánsegélyt is nagyobb mértékben gyakorolhatná. Mert segíthetne iparos tanulókat pályájukon. Továbbá a szegények és árvák ügyét is felkarolhatná, mely egy ilyen testületnek is kötelessége.

Mindezek eléggé mutatják, hogy az Iparos önképző- és betegsegélyező-egyesület nem minden ok és nemesebb cél nélkül tette meg a kezdeményező lépéseket az egyesülésre. S nem minden ok és nemesebb cél nélkül tette magáévá a Polgári Olvasókör választmánya a nemesebb törekvést. A két választmány megtette a kezdő lépéseket. Most a polgárságon van a sor. Most a két testület közgyűlésén kell nyilvánítania a polgárságnak, hogy csakugyan készséggel akarja megvalósítani mindazt, mit a két testület választmánya jóakarattal ajánl. Az iránt pedig megnyugtathatjuk a tisztelt polgárságot, hogy a két testület választmánya lelkiismeretesen fog eljárni abban is, hogy a tagok eddigi jogai és kötelességei csorbát ne szenvedjenek. S mindezeket új alapszabályban fogják biztosítani.

Személyes érdekeket félre téve, csupán az üdvös cél lebegjen szemünk előtt.

Tehát ne féljünk, fogjunk kezét és egyesüljünk!

Németh Sándor.

TANÜGY.

Millennáris állami iskola.

Folyó év november hó 22 ik napján igen szép ünnepély folyt le Alsó-Siménfalva községében, a hol az eddigi községi iskolát millenniumis állami iskolává avatták fel.

Az unitárius templomban tartott isteni tisztelettel vette kezdetét; a közönség orgona kísérettel elénekelték »A Sionnak hegyén ur Isten« kezdetű szoltárnak két versszakát. Azután Szász Károly alsósiménfalvi ev. ref. pap mondott igen szép alkalmi könyörgést. Könyörgésében Istentől áldást kér az uralkodóra és családjára, a magyar haza földjére és a népre.

A könyörgés után Németh István unitárius pap foglalta el a szószeket és »Vegyétek az én tanításomat és nem a pénzt, s vegyétek a tudományt inkább, mintsem a választott aranyat« (Péld. 8. r. 10. vers) felvett alapjére mondott sikerült beszédet, beszédében kifejtette, hogy a tudomány minden anyagnál többet ér, és hogy az anyagi tudomány nélkül nem tarthatják fenn a népet s ezzel együtt az államot sem.

A valódi iskolai ünnepély ezek után következett és a templomban folyt le a következő sorozattal: Az iskolás gyermekek kétszámra elénekelték »Isten áldd meg a magyart«, melyet a közönség nagy érdeklődéssel hallgatott.

Az éneklés után László Péter gondnoksági elnök sikerült beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt. Azután Szász Ferenc alsósiménfalvi állami tanító olvasott fel. Felolvasásában rövid visszapillantást vetett a lefolyt ezerévre s fejtegette a magyar nemzet szellem ápolását. Ezek után megemlékezett az iskola múltjáról.

Bán Ferenc tanuló szavalt Pósa Lajosnak »A haza« című költeményét.

A szavalt után Ungvári Berta áll. tanítónő olvasott fel az iskolai és nőnevelésről.

Vári Dénes szavalt Bajza J.-nek »Ébresztő« című költeményét.

Baka Gizella, tanuló szavalt Vörösmarty »Szózat« című költeményét.

László Péter gondnoksági elnök egy rövid beszéddel az ünnepélyt bezárta.

Az iskolai növendékek két szólamra elénekelték a »Szózat«-ot s ezzel az ünnepély véget ért.

I-ten áldása legyen az alsósiménfalvi állami elemi népiskolának.

X.

Irodalom.

Uj zeneművek. Kellemes változatosságot szerez a Rózsavölgyi és társa udvari zeneműkiadó cég (Budapest, Kristóf-tér) a közönségnek: klasszikus darabokat, rokokó-táncot, magyar dalokat hoz egyszerűre. A »Klassische Studien für die Violone« című gyűjtemény első füzetében Vignetti olasz mesternek 8 caprice-át Bloch József dolgozta át az Orsz. Zeneakadémia és a Nemzeti Zenede jeles hegedűtanára (ára 2 frt 10 kr). Az »Irma-Gavotte« Péchy Mariska 1 műve: a könnyű zenét kedvelők szívesen fogják zongorázni (ára 80 kr). Végre a »Galgavölgyi népdalok« ötödik füzetét, mely Zsadányi Armand nyolcz csinos nótáját tartalmazza énekre és zongorára (2 frt 40 kr); egy-két-másikat már az egész országban éneklék (De szeretnénk a királylányt beszélni, Rezgő kalász...) s ez a legnagyobb dicséretük. Udvarhelymegyei főraktár: Betegh Pál könyv- és hírlapkiadó vállalatában Székely-Udvarhelyen.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Rendkívüli kaszinói közgyűlés. A helybeli kaszinó ma d. u. 3 órakor, saját bérelt helyiségében, rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai a helybeli nőegyesület kérvényének a megbeszélése; kaszinói helyiség kibérlése, illetőleg a szerződés megújítása; a kaszinó pénzügyi dolgainak elintézése; kaszinói estély vagy koszoru tartásának kérdése; végre egyéb egyleti ügyek elintézése.

— Meghívás. A helybeli jótékony nőegyesület választmánya vasárnap, november hó 29 én d. u. 2 órakor, az állami felső leányiskola Kossuth-utcai helyiségében ülést tart, melyre a t. tagokat ezen az uton is tisztelettel meghívjuk. Nevezetesebb tárgyak: 1. Karácsonyi segélykiosztás idejének és helyének megállapítása. 2. A Mária Valéria kisdudóvó felügyelő bizottságának az iránt való kérése, hogy egy-két filléres estély jövedelme fordítsák a gyermekek számára állítandó karácsonyi fa költségeinek fedezésére. 3. A közcavarsóval összekötendő kartonbál rendező bizottságának megválasztása. 4. Segélyezések iránt benyújtott kérések és lehető indítványok tárgyalása. 5. Szegény tanuló gyermekek fölruházása. Minthogy a tárgyak igen fontosak, kérjük a t. tagokat, hogy jelenjenek meg tömegesen és pontosan. Székely-Udvarhelyt, 1896. november 29. özv. Török Pálné, elnök. Bod, titkár.

— Az iparos önképző és betegsegélyező-egyesület népes rk. választmánya ülése volt f. hó 21 én Soly-mossi Endre elnök vezetésével. Két fontos tárgy került szőnyegre. Egyik az egyleti hírnöki állás betöltése, a másik a helybeli polgári olvasókör átiratának tárgyalása. A hírnöki állásra 6-on pályáztak, mind derék polgárok. Ezek közül titkos szavazás útján ifj. Szalay Balázs választott meg 12 szavattal az egylet hírnökévé. A polgári olvasókör átiratára, mely a két egylet egyesülésének eszméjét igen helyesen magáévá teszi, rendkívüli közgyűlés összehívását határozta el, mely hivatalos lesz ez ügyben módozatokról gondoskodni s az egyesülést keresztül vinni.

— Tájékoztató. A 21 év óta működő jótékony nőegyesület alapszabályainak 4 ik §-a szerint »Az egyesület tagja lehet minden feddhetetlen jellemű nő és férfi, vallás- és nemzetiségi különbség nélkül, a ki a kitűzött cél előmozdítására alapítványt vagy a rendes tagsági díj fizetésére magát kötelezi. a) Alapító tag minden nő vagy férfi, ki egyszer mindenkorra legalább 5 frt-nyi tőkével gyarapítja az egyesület vagyonát. b) Rendes tag, ki évenként 1 frtot fizet. c) Pártoló tagok azok, kik legalább 50 kr-t fizetnek évenként. A felül alapító tagok 5 frtnál többet fizetnek le egyszer mindenkorra.« Az egyesület célja: helybeli szegények segélyezése, az árvák felkarolása s lehető elhelyezése. Midőn ezt nyilvánosságra hozzuk, tisztelettel kérjük városunk s a vidék azon nemesszívű s áldozatkész fiait és leányait, kik még a tagok közé nem léptek, szíveskedjenek belépési szándékukat Félégyházi Antalné pénztárosnénál minél előbb jeleníteni addig is, míg egyesületünk taggyűjtő meg

bizottai alkalom adtán az illetőket a belépésre személyesen is fölkérhetnék. Székely-Udvarhelyt, 1896. november 29-én. Özv. Török Pálné, elnök. Bod, titkár.

— **Fillérestély.** A november 25-én, Katalin napján tartott négyesületi filléres estélyre igen szép s még azt is elmondhatjuk, hogy szokatlanul nagy közönség gyűlt egybe. Rápolthy Mariska kedves megjelenése, rokonszenves hangja s értelmes szavai maradó hatást váltott ki; Gáspár I. tanár pedig „A gyáva hős” történetével mulattatott, mely után éjjelig tartó tánc következett. Lendvai B. és Lukácsffy M. k. a. mint rendezők elismerésre méltó buzgóságot tanúsítottak.

— **Kérvő szózat!** Városunk szegény és árva, de jövőselelt és szorgalmas gyermekeinek nevében fordulunk a nemes szívu adakozókhoz s őszinte bizalommal kérjük, hogy néhány fillért vagy bármiféle ócska ruhát küldjenek minél előbb a helybeli kisdedővó intézetbe, hol azokat özv. Kassay Eudréné, mint egyesületünk megbízottja fogja átvenni, hogy aztán az arra érdemesek között kiosztassuk. Egyesületünk ezenkívül ívet is fog kibocsátani, az adakozók számára. Özv. Török Pálné, elnök. Bod, titkár.

— **Karácsonyfa.** A helybeli Mária-Valéria ö fensége nevével viselő Fröbel-féle kisdedővó felügyelő bizottsága karácsony első napján délután újonnan épült helyiségében fölvatató ünnepélyt tervez, melylyel kapcsolatban a kisdedők számára karácsonyfát is állít. Ohajtandó, hogy egy a helybeli iparos önképzőkör, mint a jötekonny önégyesület is legalább egy-egy filléres estély jövedelmét ajándékozzák a gyermekek karácsonyfájára. Reméljük, hogy ezen kérés elől nem is fognak elzárkózni.

— **András napja.** Holnap van a babonás napok királya András napja. A leányoknak nevezetes napja ez, mert a házassági orakulum ekkor szállal meg, vagy legalább is ekkor tudják meg, ha már csakugyan igaz volna, hogy ki lesz a jövendőbeli férjük. E napon legtöbben böjtölnek, párnájok alá különféle tárgyakat tesznek. Néhol önt öntenek; galuskákba nevet tesznek; almahéjat hánynak hátuk mögé; félzsemlét rejtenek ágyuk alá stb. Kíváncsiak volnánk tudni, hányan látták álmukba jövendőbeliket. Szíves értesítések alapján egy kis statisztika összeállítására szívesen vállalkozunk.

— **Iparosok fillérestélye.** A székelyudvarhelyi Iparos önképző és betegsegélyző egyesület november 30-án rendezendő fillérestélyén közreműködnek: Mészáros Zoltán szavál. Selyei Tóth Albert felolvas. Lendvai Borcsa énekel zenekísérettel. Farkas Endre szavál. Kökösi János szavál. Az estély rendezői: Vass Erzsébet, Szabó Iona, Felméri József és Sajgó János.

— **Halálozás.** Száldobosi és Bibarcfalvi Borbáth Albert kir. törvényszéki albiró folyó évi november hó 21-én este fél 7 órakor, hosszas szenvedés után 31 éves korában elhunyt. Mint az igazságszolgáltatás hű katonája, ott teljesítette szolgálatát, a hova a kötelesség szölytötte. Mint tordai kir. törvényszéki albiró Alsó-Járásban a járásbíróság ideiglenes vezetésével volt megbízva: ott kapta szolgálat közben a nehéz typhus betegséget s az háromszor tért újra vissza; míg végre gyözedelmeskedett a halál, megátölvá az ifjú albirót, hogy saját kérése folytán megnyert újabb állását a felvinczi kir. járásbíróságúal elfoglalhassa.

— **Eredeti czimzések.** Idegen földről jövő hírlapok czimlapjai gyakran terditik el a neveket. Különösen a francziák e tekintetben előljárnak. Így pl. egyik párisi irodalmi folyóirat ily czimzést küldött: M. le doct. Rirsageza prof. a l'école Péale. Nekely Udvaskegy Hongrie Transylv. Hogy t. olvasóink sokat ne tűnődjenek, lefordítjuk magyarra a czimet: Dr Róza Géza reáliskolai tanár urnak Székely-Udvarhely, Magyarország Erdélyi rész. A posta pedig ily czimzés mellett is hűségesen kézbesíti czimzettnek a folyóiratot.

— **Esküvő.** Elekes György csekefalvi ev. ref. énekevezér-tanító, folyó évi december hó 8-án tartja esküvőjét Némethy Emmával.

— **Tűz.** Farkaslakán e hó 25-én nagy tűz volt, a mely ö egyén gazdasági épülete a benne levő barmokkal és minden gazdasági eszközeivel felémésztette. A tűz tovább nem terjedését egyrészt a szélcsendnek, másrészt Fancsali Dénes körjegyzőnek és a jól szervezett tűzoltóságnak köszönhetni, a kik mindjárt a tűz keletkezése alkalmával megjelentek a tűz helyén. Elismerést érdemelnek még a szentléleki tűzoltók is, a kik gyorsan megérkezvén, a tűzoltásúal segítettek. Az elhamvadtt épületek közül csak egy volt biztosítva.

— **Öngyilkosság.** Bándi József hodgyai születésű 19 éves kiffi áruló f. hó 27-én délelött 11 órakor ismeretlen okból a katonai barakk egy félreeső helyén szíven lötte magát. A rendörség beszállította a vármegyei kórház halottas kamrájába.

— **Székely vasutak kiépítése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara fölliratot intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a székely vasutak

kiépítése iránt. A kamara az építést siettetni öhajítja s kéri a minisztert, hogy a székely körvasutaknak még kiépítettlen része, vagyis a Csik-szeredától Gyergyószentmiklóson át Szászrégenig vezetendő rész, valamint az e fővonalból kiágazólag Székelyudvarhelyig vezetendő másodrendű vonal a közeljövőben kiépíttessenek, mivégböl az ezek megépítésére való költségösszeget már a jövő 1897. évi állami költségvetésbe vegye föl és a munkálatokat legkésőbb a jövő tavasszal kezdesse meg. Ezenkívül kívánatosnak jelzi, hogy a tervezett hálózat hiányainak pótlása végett Apahidától Marosvásárhelyen át Hejjasfalváig állami vaspálya építtessenek.

— **Aranypénzek verése.** A pénzügyminiszterium már kiadta az utasítást a körmöczbányai állami pénzverőintézetnek a jövő évben teljesítendő aranypénz-verési munkálatokra nézve, hogy a pénzverő-intézet a munkások alkalmazását ennek megfelelően rendezze. Ez utasítás értelmében a körmöczbányai pénzverő jövő évben 200 000 darab tizkoronás aranyat és mintegy 800 000 darab huszkoronás aranyat fog készíteni. Ezeket az óriás arany mennyiségeken kívül a pénzverő-intézetnek az az osztálya, mely a bronzpénzeket készíti, szintén erősen lesz foglalkoztatva, a mennyiben 50 millió darab kétfillérest és 5 millió darab egy fillérest fog verni. Nikkelpénzeket jövőre egy általában nem készítenek, minthogy az állam pénztárakban felhalmozott készvényiségek teljesen kielégíthetik a forgalom szükségletét.

Szerkesztői üzenetek.

M. J. helyben. Ön azt a kérdést intézte a szerkesztőséghez: „Mi lehet annak az oka, hogy a helybeli intézetek tanulói városunk intelligens osztályának tagjait, de sőt az egyik intézet tanulói, a másik intézet tanárait sem tisztelik meg, mert nem köszönnek?” Elmond, egy a milyen nevelés, éppen olyan komikus esetet. Kossuth-utczában három tanuló sétált együtt, kik közül egyik realista, másik kollégista, a harmadik gimnazista volt. Szemközt jön velük realtanár, akkor a realista köszön, a másik kettő nem, sőt arczukról leolvasható: te minket nem tanítasz s habár ismerünk, nem köszöntünk. Később jön egy kollégiumi tanár, a kit a kollégista köszönt, de a másik kettő nem. Végül jött egy gimnaziumi tanár és egy ev. ref. lelkész, akkor köszönt a gimnazista és a kollégista, de a harmadik nem. Azt írja ön nekünk, hiszen ha két egyén sétál és az egyik ismerősével találkozáva köszön, akkor a másik csupa illemből, még ha nem ismeri is a megiszteltet, mégis köszön. Ez tény, — úgy látszik — a diákok ezt nem tudják. Ön szerint egyesek azt hiszik, hogy a három intézet tanárai rossz viszonyban vannak. Ezt megczöfolja a mindennapi élet, mert a tanárok folytonosan érintkeznek. Egyéb oka nincs is a fenti dolognak, mint a nembánomság. Segíteni pedig könnyen úgy lehet, hogy az egyes intézetek igazgatói szigorú rendeletet bocsátanak ki, hogy minden tanuló köteles városunk intelligens lakóit köszönéssel megisztelni, mert ezzel elsősorban az illető tanuló nemcsak azt bizonyítja, hogy a műveltség alap-elemeivel tisztában van, de sőt a társadalomnak illemtudó tagja.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye főispánja. Sz. 1062/1896. főisp. A kormányzatomra bizott Udvarhelyvármegye székelykereszturi szolgabírói járásában 440 frt fizetés és 50 frt lakbér illetményvel javadalmazott irnoki állás lemondás folytán üresedésbe jövéen, az 1896. évi XXII. t. cz. 80. § a alapján pályázatot hirdetek s felhivom, hogy ezen állást elnyerni öhajtók pályázati kérésüket az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ban meghatározott okmánynyal felszerelve — közszolgálatban állók eddigi alkalmaztatásuk s használhatóságuk föll előljáráóiktól kiállított bizonyítványnyal is támogatva, f. év december 6-ig hozzám annál bizonyosabban adják be, mert a később beadottak nem fognak figyelembe vétetni. Sz.-Udvarhelyt, 1896. november hó 17-én. Gróf Haller János, főispán.

Hirdetmény. A székelyudvarhelyi vármegyei székház levéltári helyiségeinek felszereléséhez szükséges állványok elkészítésére ezennel pályázat hirdetetik. Az állványok fenyőfából, rekeszekkel teljesen elkészítve és a kijelölendő helyekre beállítva vétetnek át, s megemlítettik, hogy a vízszintes válaszfalak 20 mm., a függőlegesek 25 mm. vastag gyalult fenyődeszkából készíttendők. Az összes állványokhoz szükséges fa mennyiség 532-16 m³. Felhívtnak mindazok, kik ezen munkálatot elnyerni öhajtják, hogy szabályszerű ajánlataikat a vállalati öszveg megjelölésével folyó évi december hó 3-án d. e. 10 órájáig a székelyudvarhelyi m. n. ir. államépítészeti hivatalhoz (vármegyház

II. emelet) annyival inkább adják be, mert később érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak. A munkára vonatkozó részletek alulirt hivatalnál naponként a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. M. kir. államépítészeti hivatal. Székely-Udvarhelyt, 1896. november hó 19-ikén. A hivatal főnöke: Diószeghy, kir főmérnök.

Sz. 25937—1896. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi község előljáráóságának. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Kis-Küküllőmegye Nagy Ekemező községbe a marha szájszaj- és körömfájás miatt elrendelve volt zárlat feloldatott, míg Kund és Szénaverősen elrendeltetett. Sz.-Udvarhelyt, 1896. évi november hó 23-án. Ugron, alispán.

Sz. 25770—1896. alisp. Hirdetmény. Felhivom mindazokat, kik a népfelkelő élelmezési járulnoki állomásokra pályázni öhajtnak, hogy a nagyméltóságú m. kir. honvédelmi miniszter urhoz intézett és kellően okmányolt folyamodásaitkat 1897. január 20-ig hozzám adják be. A feltételek e hivatalos órákban nálam megtekinthetők. Sz.-Udvarhelyt, 1896. november hó 21-én. Alispán helyett Jakab Gyula, főjegyző.

Sz.: 26047—96. alisp. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáráóságának. Közhírrététel végett értesitem, hogy Kis-Küküllőmegye Rábahalma községe marha-állományában a szájszaj- és körömfájás fellépvén, a zárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyt, 1896. november hó 24-én. Ugron, alispán.

Sz.: 26167—96. alisp. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáráóságának. Közhírrététel végett értesitem, hogy Kis-Küküllőmegye Zágor községében a marha szájszaj- és körömfájás miatt a zárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyt, 1896. november 25-én. Ugron, alispán.

Sz.: 26237—96. alisp. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáráóságának. Közhírrététel végett értesitem, hogy Kis-Küküllőmegye Haudorf községében a marha szájszaj- és körömfájás miatt a zárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyt, 1896. évi november hó 26-án. Ugron alispán.

Nyilt-tör.*

Nyilatkozat.

A városban szállingózó hírekre kijelentem, hogy igaz, miszerint Béla öcsém a helybeli agyag-és köipari szakiskolába járó III-ik évfolyambeli jeles végzettségű és jó magaviseletű tanuló, az igazgatóság felterjesztésére, mint rossz eszmék (szociális?) hirdetője, az intézetből kizáratott. Ezek daczára kijelentem, hogy anyám az ügynek föllépvizsgálatát kérte egyelőre a n. m. kereskedelmi miniszteriumtól s remélhetőleg az egész eset más világításban fog feltűnni. E sorokkal tartoztam családom becsületének; egyelőre ennyit!

Székely-Udvarhelyt, 1896 november 24.

Skp. Daraghy A. Zoltán.

* Az e rovatban megjelent közleményekért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

Az erdélyi hegyi

borok

Deutsch B. József

pinceszébol.

18—0

(Segesvárt, Erdélyben)

kaphatók Székely-Udvarhelyt:

GÁL JÁNOSNÁL

raktári árákon.

Meghívó.

A Bőrányagbeszerzési szövetekezet részvényeseit Székely Udvarhelyt, 1896. december 1-én este 7 órára az Iparos Önképző-egyesület nagytermében tartandó rendkívüli közgyűlésre, tiszteltettel meghívom.

Tárgy:

Az alaptöket meghaladó kölcsön felvéte e.

Székely-Udvarhelyt, 1896. november 27.

Solymossy Endre, ig. elnök.

Dr Kovács Mór

ügyvédi irodájában egy jó író írniok
1897. január 1-étől alkalmazást
nyerhet.

Fogbajban szenvedők figyelmébe!

Tisztelettel hozzuk Székely-Udvarhely és vidéke művelt közönségének tudomására, hogy minden kényelemmel berendezett, a legkényesebb igényeket is kielégítő ideiglenes

foggyógyászati termünket

Sepsi-Szentgyörgyről ide helyeztük át és ajánljuk magunkat, minden a fogászatba vágó munkák sikeres elkészítésére.

➡ **Műfogak szájpádlás nélkül!** ➡

Műfogak, arany, kautsuk és celluloid alapon.

Blombálás: **arany, ezüst, platin, üveg és ezement** anyaggal.

➡ **Foghuzás érzéstelenítéssel minden fájdalom okozás nélkül.** ➡

Jutányos árak!! Hivatalnokok és családjaik 40% engedményben részesülnek.

Lakás: **Schnapek-szálloda 2—3. szám.**
Tartózkodás december hó 23-ig.

B. bizalmukat kéri

Dr Huszár és Wellner
specz. fogászok.

Sz. 4764—1896. tkkvi.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Simó János fiának, korondi lakos végrehajtónak, atyhai Tóth János végrehajtást szenvedő ellen 40 frt s járuléka kielégítése végett, ezen kir. törvényszék területéhez tartozó Atyha község 566. számú tljkvben A 437 $\frac{1}{2}$ hr. sz. ház és beltelek, melynek összes értéke 160 frt, a mely összeg egyszersmind kikiáltási ár is 1897. évi január hó 12-ik napján d. e. 9 órakor, Atyha község házában megartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek elfognak adatni.

A venni szándékozók a becsárnak 10 $\frac{0}{10}$ -át készpénzben, vagy óvadékképes papírban kötelesek a kiküldött kezébe letenni.

Az árverési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. tklvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székely-Udvarhelyt, 1896. november 9-én.

Györfy Titusz,

1—1

kir. törvényszéki egyes bíró.

TÉLI és minden- nemű CZIPÓK

a legesinosabb kiállításban és olcsó árak mellett — tisztán kézi munkával előállítva — nők, urak és gyermekek részére állandó raktáron vannak az „**Első székelycipő-raktár szövetkezet**”-nél (Székely-Udvarhely „Börpárszövetkezet” üzlethelyisége). 24—26

Vidéki megrendelések mérték, vagy egy viselt cipő beküldése után pontosan teljesítve lesznek

Nyomatott a kiadótulajdonos: Betegh Pál könyvnyomdájában, Székely-Udvarhelyt. 1896.

4763—896. szám., tklvi.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a székely-egyleti első takarékpénztár végrehajtónak, Elekes Dénes hagyatéka végrehajtást szenvedő ellen 35 frt s járuléka kielégítése végett, ezen kir. törvényszék területéhez tartozó Farczád községi I. r. 26. sz. tljkvben A 1536 $\frac{3}{8}$ hr. sz. alatti erdő 4 frt, 297., 298., 299., 301. hr. sz. alatti faház 1 lakrész udvarral és kertek 171 frt, 1484. hr. sz. alatti erdő 2 frt, 1592 $\frac{1}{1}$, 1593 $\frac{2}{2}$ hr. sz. alatti erdő 3 frt, 1705. hr. sz. alatti erdő 4 frt s végül 1927. hr. sz. alatti szántó 1 frt, összesen 185 frt kikiáltási árban. A farczádi I. rész 26. sz. tljkvben C 7. és 8. tétel alatt az 1895. évi 714. sz. tklvi végzéssel a 297. hr. sz. faházra vonatkozó élet-

hossziglani lakás és az A 1 -8. rendsz. ingatlanokra vonatkozó élethossziglani haszonélvezet jognak Kis Ferencz és neje Farkas Mária javára történt bekebelezése fenntartásával 1897. évi január hó 13 ik napján d. e. 9 órakor, Farczád község házában megartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek elfognak adatni.

Árverezni szándékozók a becsárnak 10 $\frac{0}{10}$ -át készpénzben vagy óvadékképes papírban kötelesek a kiküldött kezébe letenni.

Az árverési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. telekkönyvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székely-Udvarhelyt, 1896. november hó 9-én.

Györfy Titusz,
kir. törvényszéki egyes bíró.

FIATFALVI GAZDASÁG, SZESZGYÁR ÉS VÁMÖRLŐ GŐZMALOM.

Eladó:

3—400 székér takarmányrépa, ugy nagyban, mint kicsinyben mmként 50 kr, azaz szekere 2 frt 50 krtól 3 frtíg.

91 fokos szesz egész 60—70 hl. hordóban 100 liter fok 52 kr, 100 literen felül kisebb mennyiség 53 kr.

Ajánljatik:

Örlés csak annyi vámmal, mint a vízi malmok. Mindennap reggeli 4 órától.

Megvétetik:

Törökbuza 60 kr vékája, vagy 4 frt 10 kr métermázsája, bármikor átvétetik. Értekezhetni a tulajdonos vagy megbizottaival **Fiatfalván.**

➡ **A sósborszeszek királya egy üveg 40 kr.** ➡

Dr Wagner Vilmos gyógyszerész

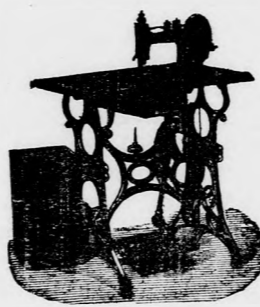
Sós-borszesze,

mint kitünő gyógyhatású gyógyszer, minden eddig forgalomban levőket felülmúlja, s különösen eszuzos hülös idegbajos stb. bántalmak ellen nagyon ajánlható.

➡ **Egy üveg ára 40 kr.** ➡

Székely-Udvarhelyt kapható: Steinburg Ottó, Bagó Gyula, Farczádi Károly, Máthé János és Gergely János uraknál. Székely-Kereszturt: Gergely János urnál.

➡ **A sósborszeszek királya egy üveg 40 kr.** ➡

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR a legjobb minőségűnek ismert Singer varrógépekből.

Az „ADRIA” magyar és Gritzner „durlachi” világhírű varrógéppárrakkal feltűnő olcsó árakban, részletfizetésre is!

➡ **Feltétlen jótálias mellett.** ➡

Nagy választék **vadászfegyverek**, flóbert és forgópisztolyokban.

A lábatlani ezementgyár főraktára.

Építéshez vasgerendák, kulcsvasak, épület vasalások, tető lemezek a legolcsóbb árakban és gyorsan szállítanak.

Gyertyánffy Jónás fiai

vaskereskedése Székely-Udvarhelyt.